

Małgorzata Pytlak

Gorzów Wielkopolski, st. 15, Stary Rynek, gm. loco, woj. gorzowskie, AZP 45-12/18

Informator Archeologiczny : badania 31, 239-240

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

pełniona budynkami murowanymi. Pierwotna kamienica na narożnej działce nr 1 była dwuskrzydłowa, podpiwniczona, którą jeszcze w okresie gotyku powiększono do założenia o planie prostokąta. W drugim, północno-zachodnim narożu kwartału, na dz. nr 6 stwierdzono gotycki budynek o planie prostokąta. Z zabudowy gotyckiej na parcelach nr 3-5 pozostały fragmenty fundamentów wykonane z eratyków na glinie. W okresie późnogotyckim na dz. nr 2-5 pojawiły się sianowe kamienice, natomiast w budynkach narożnych nr 1 i 6 dokonano przekształceń. Jako pierwsza powstała kamienica nr 5. Trzy pozostałe były wznoszone równolegle. Partery kamienic były dwutraktowe. Istotne przekształcenia w układzie średniowiecznych piwnic nastąpiły dopiero w XIX – XX w. W tym czasie na dz. nr 1 zbudowano nową kamienicę, pozostawiając ze stare mury obwodowe. W kamienicach nr 3 i 5 powiększono piwnice do linii elewacji tylnych budynków, zmieniając częściowo ich układ pierwotny. Należy przyjąć, że przebadany obszar pełnił funkcję zaplecza, na którym wznoszono obiekty gospodarcze. Pozostałością budynku gospodarczego był obiekt nr 2 na posesji nr 2, wykop II. Zabytki stanowiły: fragmenty naczyń ceramicznych, kości, naczynia szklane, fajans. Analiza fragmentów naczyń pozwala wnioskować, iż przebadany obszar zasiedlany był od XIII w. do czasów współczesnych.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Głogowie.

Badania nie będą kontynuowane.

Głogówek, st. 32, gm. loco, woj. opolskie - patrz: neolit

Głoska, st. 1, gm. Miękinia, woj. wrocławskie - patrz: młodszy okres przedrzymski - okres wpływów rzymskich

Gniezno, st. 17a, gm. loco, woj. poznańskie - patrz: okres nowożytny

Gniezno, st. 60, gm. loco, woj. poznańskie - patrz: wczesne średniowiecze

Gniezno, st. 237, gm. loco, woj. poznańskie - patrz: wczesne średniowiecze

Goraszowice, st. 12, gm. Otmuchów, woj. opolskie - patrz: środkowa i późna epoka brązu

GORZÓW WIELKOPOLSKI, st. 15, Stary Rynek, gm. loco, woj. gorzowskie, AZP 45-12/18

- miasto średniowieczne i nowożytne

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr Małgorzatę Pytlak (Muzeum Lubuskie im. Jana Dekerta w Gorzowie Wlkp.). Finansowane przez Muzeum Lubuskie im. Jana Dekerta w Gorzowie Wlkp. i Urząd Miasta w Gorzowie Wlkp. Pierwszy sezon badań.

W okresie od października 1996 roku do czerwca 1997 roku przeprowadzono ratownicze badania wykopaliskowe i nadzór archeologiczny na terenie Starego Rynku w Gorzowie Wlkp. Prace archeologiczne wyprzedzały i towarzyszyły modernizacji placu wokół kościoła katedralnego z XIII wieku.

Efektom badań archeologicznych było odkrycie dolnej części fundamentów kaplicy św. Urbana z 1385 r., przylegającej do południowej ściany kościoła. Z wnętrza kaplicy wydobyto liczny materiał zabytkowy o charakterze zasypiskowym: monety (od XIII wieku po XX wiek), naczynia i ułamki ceramiki zarówno późnośredniowiecznej jak i nowożytnej, zdobienia trumien, detale architektoniczne oraz jeden całkowicie zachowany pochówek szkieletowy i liczne zniszczone szkielety.

W części północno-wschodniej placu odsłonięto kamienny fundament o długości ok. 5 m, szerokości ok. 1,40 m ułożony na calcu wraz z towarzyszącą mu warstwą późnośredniowieczną. Istnieje przypuszczenie, że jest to fragment kościoła św. Jana, który spłonął w 1495 roku.

Wykop, który założono w przypuszczalnym narożniku południowo-zachodnim ratusza (rozebranego w 1851 roku) odsłonił potężne (do 3 m głębokości) zasypisko gruzu. Nie odkryto żadnych trwałych elementów architektonicznych ratusza, natomiast z zasypiska pozyskano liczny materiał ce-

ramiczny, monetę z XV wieku, kafle garnkowe i płytowe oraz szkło, cegły i detale architektoniczne.

Po stronie południowej kościoła odsłonięte dwa fundamenty ceglane, które należy wiązać z nowożytnymi budynkami świeckimi (remiza strażacka).

Znaleziska archeologiczne w pełni potwierdziły dane historyczne. Materiał zabytkowy oraz dokumentacja znajdują się w Muzeum im. Jana Dekerta w Gorzowie Wlkp.

Badania zostały zakończone.

GORZÓW WIELKOPOLSKI, st. 173 (ul. Pocztowa 3), gm. loco, woj. gorzowskie, AZP 45-12/145
obozowisko mezołityczne

- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- ślady osadnictwa schyłkoweolitycznego/wczesnobrązowego
- osadnictwo z epoki brązu
- osada kultury łużyckiej i kultury pomorskiej(?) (okres halsztacki wczesnej epoki żelaza)
- osada kultury przeworskiej (młodszy okres przedrzymski - okres wpływów rzymskich)
- śladowe relikty osadnictwa wczesnośredniowiecznego.
- średniowieczne miasto lokacyjne po okres nowożytny (XIII-XVIII wiek)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Tadeusza Łaszkiwicza (Pracownie Konserwacji Zabytków sp. z o.o. Pracownia Naukowo-Badawcza w Poznaniu). Uczestniczył absolwent archeologii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, mgr Zenon Seroczyński. Finansowane przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Metalowiec” z Gorzowa Wlkp. Pierwszy sezon badań.

Stanowisko położone jest w centrum zabudowy staromiejskiej, w obrębie murów obronnych średniowiecznego miasta lokacyjnego (1257 r.), przy obecnej ul. Pocztowej 3; do r. 1945 były to dwie działki: Wollstrasse 43 i 44, wcześniej rozdzielone Zaułkiem Ślusarskim, prowadzącym w stronę muru obronnego (nieistniejącego) - obecnie ul. Strzelecka (wraz z współczesną zabudową). Działka po zniszczeniach 1945 r. i późniejszych wyburzeniach pozostawała niezabudowana.

Inwestor rozpoczął prace ziemne, związane z planowaną zabudową na około połowie działki, bez zapewnienia badań archeologicznych. W wyniku interwencji służb konserwatorskich Muzeum w Gorzowie Wlkp. wykonało doraźny nadzór archeologiczny, a właściwie lustrację stanu zachowania wykonanego już wykopu budowlanego - dokumentując profile i zbierając pewne ilości ruchomego materiału zabytkowego (niniejszy komunikat nie obejmuje tej części prac).

Prace budowlane w drugiej części działki poprzedzono wykonaniem badań archeologiczno-architektonicznych. Objęły one powierzchnię około 170 m, a miąższość nawarstwień kulturowych sięgała do około 2,5 m poniżej współczesnej powierzchni terenu (wykop budowlany osiągał głębokość ok. 4,0 m). Stwierdzono złożoną stratygrafię nawarstwień i liczne, często nawzajem przecinające się obiekty nieruchome. Do głębokości około 1,0 m było to rumowisko gruzowe nieistniejącej zabudowy sprzed 1945 r. wraz z silnie zaburzonym poziomem osadnictwa średniowiecznego i wczesnonowożytnego z licznymi obiektami — pozostałościami zabudowy i zagospodarowania miasta lokacyjnego, w tym podpiwniczenie nie istniejącej kamienicy; poniżej (około 1,0 - 1,6/1,7m) zalegała warstwa „pradziejowa” z licznymi przegłębieniami (do około 2,5 m) obiektów średniowiecznych i nowożytnych a przede wszystkim obiektów pradziejowych, głównie jam gospodarczych i posłupowych. W sumie wyróżniono 45 obiektów nieruchomych (21 średniowiecznych i nowożytnych oraz 24 pradziejowe), zebrano także liczny materiał zabytkowy (znacznie rozdrobniony) - ponad 4500 źródeł; około 2700 ułamków ceramiki, 430 krzemieni, 1265 kości i około 100 innych znalezisk (narzędzia kamienne, zabytki metalowe, nieliczne ułamki wyrobów szklanych kafli piecowych i fajek glinianych, przęśliki i ciężarki gliniane itp.), oraz próbek.

Kwalifikacja kulturowo-chronologiczna części ruchomych materiałów zabytkowych (szczególnie pradziejowych) ma charakter wstępny.

Badania zostały zakończone.

Grodno, st. 6, gm. Chełmża, woj. toruńskie - patrz: wczesna epoka żelaza